

Lieksan Vaarinkallion (422-405-2-76) luontoselvitys

Ari Aalto
Risto Sulkava
4.9.2021

Johdanto ja menetelmät

Lieksan Kolilla kiinteistöllä Vaarinkallio (422-405-2-76) on meneillään ranta-asemakaavan muutos- ja laajennusprosessi. Alueelle on vuonna 2004 tehty luontoselvitys. Pohjois-Karjalan ELY-keskus on lausunnossaan (POKELY/761/2021) vaatinut alueen luontoarvojen selvittämistä uudelleen, sillä vanha luontoselvitys on todettu puutteelliseksi ja kaavaluonnoksessa rakentamista ohjataan alueille, joilla on aiemmassa selvityksessä havaittu luontoarvoja.

Uuteen luontoselvitykseen liittyvä maastokäynnin tekivät DI Ari Aalto ja FT Risto Sulkava Aallokas Oy:stä 2.9.2021. Maastossa tarkasteltiin kiinteistön luontotyyppejä ja myös lajistoa siinä määrin, kuin se alkusyksyn oloissa oli mahdollista. Liito-oravan, viitasammakon ja linnuston osalta arvio perustuu kartoittajien aiempaan kokemukseen elinympäristövaatimuksista.

Luontotyypit ja yleiskuvaus

Alue on voimakkaasti ihmistoiminnan muokkaamaa jo pitkältä ajalta. Kaavamuutosalueen metsät ovat rantaa lukuun ottamatta osittain entisillä pelloilla kasvavia taimikoita sekä nuoria ja varttuneita kasvatusmetsiä, jotka ovat valtaosin varsin hoidettuja. Edellisessä luontoselvityksessä mainittu rantametsä on harvennettu muutamia vuosia sitten voimakkaasti käytännössä rantaviivaa myöten.

Alueen maapohja on pääasiassa tuoretta ja lehtomaista kangasta. Myös pienialaisia tuoreen lehdon laikkuja esiintyy, mutta näiden alueiden puusto on kasvatusmetsää, eikä niissä esiinny ympäristöstä selvästi erottuvaa vaateliasta kasvillisuutta. Rannassa oleva kallio ympäröitynä on sekin hakattu, joten kiinteistöllä ei tällä hetkellä ole metsälain 10 § tarkoittamia kohteita tai muitakaan erityisiä luontotyyppejä. Kallio on silti maisemallisesti näyttävä ja myös luonnoltaan kehittyvä kohde.

Kiinteistöllä havaitut luontoarvot kohdistuvat aivan rantaviivaan. Ranta on kivikkoista ja karua. Rantavyöhykkeen kasvillisuuteen kuuluvat mm. rantaminttu, kurjenjalka, rantakukka, ranta-alpi, viiltosara, rantamatara, pohjanpaju, karjalantuusula ja harmaaleppä. Aivan kiinteistön luoteiskulmasta järviruokokasvuston kohdalta alkaa rehevämpi rantaluhta, jonka ydinosat ovat viereisen kiinteistön alueella. Rantametsä on äskettäin hyvin harvaksi ja tasaikäiseksi väljennyshakattua havumetsää, jonka rehevyysaste vaihtelee kuivahkosta lehtomaiseen kankaaseen. Muutamia suuria vanhoja haapoja lukuun ottamatta erityisiä luontoarvoja ei ole.

Kuva 1. Rantametsä on äskettäin voimakkaasti käsiteltyä.

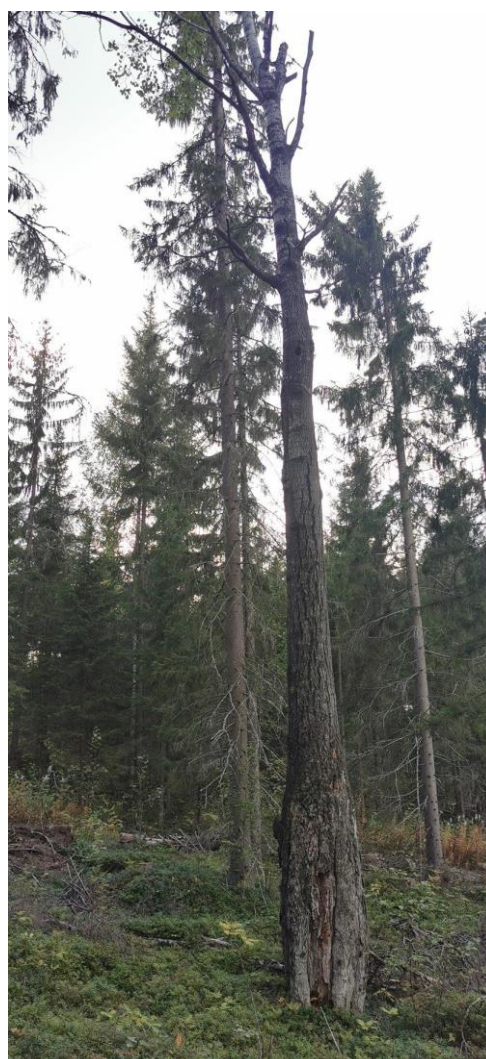
Kuva 2. Kiinteistölle tyypillistä metsää: pienialainen hoitamaton nuoren kasvatusmetsän kuvio, jonka taustalla näkyy harvennettua varttunutta kasvatusmetsää.

Lajistoarvot

Yhdeltä rannan suurelta haavalta (ETRS-TM35FIN 7005859:637321) havaittiin esiintymät silmälläpidettävää sametikesijäkälää sekä luontoarvolaji haavanarinakääpää. Vastaavia vanhoja haapoja on rannassa muutamia, ja ne voivat toimia lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoina. Haavat tulee säästää mahdollisen rakentamisen yhteydessä, tai lepakoiden esiintyminen niissä on selvitettävä ennen kaatamista.

Liito-oravan papanoita haapojen ja muutaman rannassa olevan suuren kuusen tyveltä ei havaittu. Vuodenaika oli kuitenkin selvitykseen väärä. Kiinteistön metsät eivät silti selvästikään sovellu tällä hetkellä liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikaksi. Ranta-viivan puusto voi toimia ruokailualueena ja kulkuyhteytenä, mikäli lähialueella on asuttuja reviireitä. Myös maisemallisista syistä rantavyöhykkeen jäljellä oleva puusto olisi hyvä säilyttää.

Viitasammakon esiintymistä arvioitiin vain elinympäristöjen perusteella. Ranta on lähes kokonaan kivikkoista ja likimain kasvitonta, eikä edellytyksiä viitasammakon esiintymiselle sen perusteella ole. Poikkeuksen muodostaa kiinteistön luoteiskulmasta alkava naapurikiinteistölle jatkuva rantaluhta, joka soveltuu lajin lisääntymis- ja levähdyspaikaksi. Muutaman kymmenen metriä kaavamuutosalueelle ulottuva rantaluhta ja -vyöhyke on luomerkinnän arvoinen kohde.

Kuva 4. Rannan läheisyydessä kasvaa muutama hyvin suuri haapa, joista ainakin tässä yksilössä on koloja.

Kiinteistön kasvillisuus koostuu yleisistä metsä – ja jokapaikanlajeista. Haitallisista vieraslajeista havaittiin ko-mealupiinia. Linnustoa ei voi syksyisen käynnin pohjalta juuri arvioida. Rantavyöhykkeellä läntisen naapuri-kiinteistön puolella havaittiin vaarantuneen pyyn poikue. Järvellä ui direktiivilaji kuikka, jolle sopivia pesimäsaaria on rannan edustalla. Rakennepiirteiden perusteella erityistä potentiaalia huomionarvoisen linnuston esiintymiselle ei ole.

Kuva 5. Rantaluhtaa kiinteistön luoteisrajalta itään kuvattuna.

Yhteenveto

Esitetty rakentaminen kohdistuu luonnoltaan muuttuneille alueille, joilla ei havaittu erityisiä luontoarvoja, kuten ei muuallakaan kiinteistön alueella. Vaikka vuodenaika oli monille lajiryhmille haastava, eivät luontokartoituksen toteuttajat näe tarvetta inventoinnille parempana vuodenaikana, sillä kaavamuutosalueen luonto on ollut voimaperäisen ihmistoiminnan kohteena ja menettänyt arvokkaimmat rakennepiirteensä. Rantavyöhykkeen puuston ja vanhojen haapojen säästäminen sekä kallion ja luoteiskulman rantaluhdan huomioiminen luontokohteina ovat toimenpiteitä, joilla kaavan vaikutuksia luontoarvoihin voidaan lieventää.

Kuva 6. Rantavyöhykkeen jäljellä oleva puusto tulisi säästää.